

SKRÁTENÁ PRACOVNÁ EDÍCIA

Synodálna práca so skupinou

Metodika citlivého rozhovoru v Duchu

Praktická pomôcka pre facilitátorov, pedagógov, animátorov, pastoračné tímy a vzdelávacie programy, ktoré chcú viesť skupinový rozhovor s jasným procesom, úctou k skúsenosti a zrozumiteľným výstupom.

Použitie

Synodálne konzultácie, komunitné stretnutia, formačné skupiny, akademické a pedagogické workshopy, inovačné vzdelávanie a strategické rozhovory v tímoch.

Výstup

Spoločné témy, rezonancie, napätia, chýbajúce hlasy a jeden až tri realistické ďalšie kroky.

01

Pripraviť priestor

02

Počúvať skúsenosť

03

Rozlíšiť ovocie

04

Pomenovať krok

Zmysel a pedagogická logika

Manuál pomáha viesť stretnutie, v ktorom sa prepája osobná skúsenosť, pozorné počúvanie, ticho, spoločné rozlišovanie a praktický výstup.

CIEĽ

Vytvoriť čitateľný priestor, kde účastníci hovoria zo skúsenosti a skupina vie pomenovať, čo sa v rozhovore ukazuje.

SKUPINA

Facilitátori, animátori, pedagógovia v inováčnom vzdelávaní, pastoračné tímy, akademické pracoviská, komunity a menšie pracovné tímy.

DOPAD

Stretnutie nekončí iba dojmom. Končí stručnou syntézou a primeraným ďalším krokom.

Osobná príprava

Účastník pozná otázku, má čas na ticho a prichádza s krátkou reflexiou.

Vzatie slova

Každý hovorí v rovnakom čase. Ostatní nehodnotia ani nedopíňajú.

Rezonancia

Skupina pomenuje, čo sa jej dotklo, čo otvorilo otázku alebo vyvolalo odpor.

Ovocie

Zachytia sa témy, napätia, chýbajúce hlasy a ďalší krok.

Metodické ukotvenie

Rythmus je v súlade s pomôckou [The Spiritual Conversation](#), slovenskou infografikou [Conversation in the Spirit](#) a usmerneniami Synody pre konzultácie.

Fakultná ukážka v praxi

Článok o vzdelávacom víkende v Nitre [Pristúp bližšie: teológia dialógu v praxi](#) ukazuje tri kroky: byť autentický, počúvať bez hodnotenia a učiť sa spoločne.

PEDAGOGICKÉ POUŽITIE

Metodika je použiteľná aj v inováčnom vzdelávaní. Pedagóg dá na začiatku vhodný impulz k téme a potom vedie skupinu v pozícii facilitátora. Dá sa prispôbiť akejkoľvek vyučovacej téme.

Postoj skupiny a dohoda

Kvalita stretnutia rastie z predvídateľnosti, dôvernosti, možnosti voľby a rešpektu voči dôstojnosti účastníkov.

Dohoda pred rozhovorom

- ✓ Hovoríme za seba a zo svojej skúsenosti.
- ✓ Počúvame bez prerušovania a bez okamžitej reakcie.
- ✓ Skúsenosť druhého človeka neopravujeme.
- ✓ Každý má právo hovoriť krátko, hovoriť neskôr alebo mlčať.
- ✓ Výstup zapisujeme bez mien a bez identifikujúcich detailov.
- ✓ Rozdielnosť berieme ako dôležitý materiál pre rozlišovanie.
- ✓ Ak je téma pre niekoho príliš citlivá, môže požiadať o prestávku.

Jazyk, ktorý vytvára bezpečie

Úvod: "Budeme hovoriť iba toľko, koľko je pre každého primerané."

Napätie: "Počujem rozdielne skúsenosti. Zostaňme chvíľu pri ich pomenovaní."

Dominancia: "Zastavím nás, aby sme otvorili priestor aj pre tých, ktorí ešte nehovorili."

Citlivý obsah: "Ďakujem za dôveru. Nepotrebujeme ísť do detailov, ktoré by boli pre vás zaťažujúce."

Hranica metodiky

Synodálny rozhovor nenahrádza terapiu, mediáciu ani krízovú intervenciu. Pri témach s vysokou mierou zraniteľnosti je vhodné prizvať skúseného facilitátora, supervízora alebo odborníka na bezpečie skupiny.

Úloha facilitátora

Facilitátor je strážcom procesu. Chráni rytmus, dôvernosť a rovnosť hlasov. Neberie skupine obsah a nevytvára tlak na predčasný záver.

1

Hostiteľ

Vytvára prvý kontakt, pokoj, orientáciu a pocit, že účastníci vedia, kam príšli.

2

Strážca hraníc

Drží pravidlá, čas, dôvernosť a dohodnutý účel stretnutia.

3

Sprievodca rytmom

Pomáha skupine nepreskakovať ticho, počúvanie a syntézu.

4

Zrkadlo

Vracia skupine to, čo počul, bez vlastnej interpretácie.

5

Ochranca hlasov

Všíma si tichších účastníkov, prerušenia a chýbajúce perspektívy.

6

Integrátor

Pomáha pomenovať témy, napätia, otvorené otázky a ďalší krok.

Mikrozručnosti

Zručnosť	V praxi	Pozor
Neutralita procesu	Facilitátor nevyberá víťazný názor.	Vlastné stanovisko môže nevedome meniť energiu skupiny.
Krátke zrkadlenie	"Počujem tri opakujúce sa slová: únava, blízkosť, jasnosť."	Zhrnutie má byť overiteľné skupinou.
Práca s tichom	Ticho sa vopred vysvetlí a potom sa nechá pôsobiť.	Bez vysvetlenia môže pôsobiť ako rozpaky.
Citlivé prerušenie	"Zastavím nás, aby sme udržali dohodnutý rytmus."	Prerušenie má chrániť priestor, nie zahanbiť človeka.

Pre rozšírenie facilitačnej roly možno pracovať s rámcom IAF Core Competencies, najmä s dôrazom na dizajn procesu, participáciu a užitočný výstup.

Dizajn stretnutia

Dospelý účastník potrebuje rozumieť dôvodu, postupu, svojej úlohe a tomu, ako sa naloží s jeho hlasom. Jasný dizajn znižuje napätie a pomáha hĺbke.

PRED

Účastník dostane tému, hlavnú otázku, čas, miesto, spôsob práce a informáciu o zápise.

POČAS

Zažije rytmus: stíšenie, reflexia, zdieľanie, ticho, rezonancia, syntéza.

PO

Dostane stručný súhrn, informáciu o ďalšom kroku a možnosť doplniť dôležitý podnet.

Kľúčové rozhodnutia

Oblasť	Otázka pre prípravu	Praktické pravidlo
Téma	Je otázka konkrétna a zároveň otvorená?	Použite jednu hlavnú otázku a najviac dve doplnkové.
Skupina	Koho skúsenosť potrebujeme počuť?	Malá skupina má ideálne 6 až 8 ľudí. Pri skupinách nad 15 ľudí odporúčame rozdeliť účastníkov do menších skupín po 6 až 8.
Priestor	Podporuje usporiadanie miestnosti rovnosť hlasov?	Kruh alebo malé stoly, viditeľný program, voda, papier, perá.
Roly	Kto drží proces, kto zapisuje a kto rieši praktické veci?	Pri citlivej téme používajte spolufacilitátora.
Výstup	Kto uvidí zápis a ako sa použije?	Povedzte to vopred, krátko a bez nejasností.

Jednoduché pravidlo

Každý blok stretnutia má mať krátku inštrukciu, časový rámec a dôvod. Účastníci potom nemusia hádať, čo sa od nich očakáva.

90-minútový scenár

Základná verzia pre malú skupinu 6 až 8 účastníkov. Pri skupinách väčších ako 15 ľudí odporúčame rozdeliť účastníkov do menších skupín po 6 až 8 a pripraviť samostatných zapisovateľov.

Čas	Fáza	Úloha facilitátora	Výstup
0-5	Príchod	Privítať, usadiť, navodiť pokoj.	Skupina vie, kde je.
5-12	Stíšenie	Krátka modlitba, biblický text alebo tichá pozornosť podľa kontextu.	Prechod k sústreďeniu.
12-20	Cieľ a dohoda	Vysvetliť cieľ, pravidlá, roly, dôvernosť a prácu s výstupom.	Spoločný rámec.
20-26	Osobná reflexia	Prečítať hlavnú otázku. Pozvať k tichému zápisu poznámok.	Každý má jadro zdieľania.
26-48	Prvé kolo	Každý hovorí v rovnakom čase. Bez reakcií a diskusie.	Skúsenosti sú vypočuté.
48-52	Ticho	Nechť doznieť, čo zaznelo.	Vzniká priestor pre rezonancie.
52-68	Druhé kolo	Pomenovať, čo sa koho dotklo, prekvapilo alebo znepokojilo.	Objavujú sa spoločné témy.
68-78	Syntéza	Zrkadliť opakujúce sa témy, napätia a chýbajúce hlasy.	Návrh ovocia rozhovoru.
78-86	Ďalší krok	Pomôcť vybrať jeden až tri realistické kroky.	Je jasné, čo bude nasledovať.
86-90	Záver	Podakovanie, modlitba alebo ticho, informácia o spracovaní výstupu.	Proces je uzavretý dôstojne.

MINI-SKRIPT

"Každý dostane rovnaký priestor. Počas prvého kola nebudeme reagovať na príspevky druhých. Budeme počúvať tak, aby každý mohol dopovedať svoju skúsenosť."

Otázky, ktoré otvárajú rozlišovanie

Dobrá otázka je konkrétna, zrozumiteľná, otvorená a dostatočne bezpečná na to, aby pozývala k osobnej skúsenosti.

Skúsenostná

"Kedy ste v našom spoločenstve zažili prijatie, dôveru alebo spoluúčasť?"

Rozlišovacia

"Čo sa v našich skúsenostiach opakovane vracia ako dôležité?"

Akčná

"Aký malý krok je primeraný v najbližšom období?"

Jadro otázok

- Kde dnes zažívame skutočné kráčanie spolu?
- Čo nás v rozhovore oslovilo alebo znepokojilo?
- Koho hlas v tejto téme ešte nepočujeme dostatočne?
- Kde cítime napätie, ktoré si zaslúži ďalšiu pozornosť?
- Čo nám pomáha prepájať odbornosť, ľudskosť a službu?
- Ktoré skúsenosti alebo skupiny ešte potrebujú priestor?
- Kde v našej spolupráci potrebujeme viac jasnosti alebo dôvery?
- Čo vieme urobiť ako malý, verný a realistický krok?

Pravidlo počtu

Pre 90-minútové stretnutie stačí jedna hlavná otázka. Druhá otázka môže smerovať k rezonancii alebo k ďalšiemu kroku. Väčší počet otázok často rozriedi hĺbku počúvania.

OVERENIE OTÁZKY

Otázka je pripravená dobre, ak na ňu človek vie odpovedať skúsenosťou, nielen všeobecným názorom.

Zápis a syntéza

Zápis nemá byť stenografický prepis. Má zachytiť ovocie rozhovoru tak, aby bolo zrozumiteľné aj pre človeka, ktorý nebol v miestnosti.

Zachytiť

- témy, ktoré sa opakovali,
- silné slová, obrazy a momenty,
- zhody a napätia,
- otázky, ktoré zostávajú otvorené,
- chýbajúce hlasy,
- ďalší krok.

Chrániť

- mená a identifikujúce detaily,
- citlivé osobné príbehy,
- výroky vytrhnuté z kontextu,
- témy, ktoré skupina ešte nespracovala,
- dôveru účastníkov voči procesu.

Odporúčaná štruktúra syntézy

Časť	Otázka pre zapisovateľa	Rozsah
Kontext	Kedy, kde, s akou skupinou a s akou otázkou sa stretnutie konalo?	2-3 vety
Čo sme počuli	Aké skúsenosti sa najčastejšie objavili?	5-8 bodov
Rezonancie	Čo skupinu oslovilo, prekvapilo alebo otvorilo?	3-5 bodov
Napätia	Kde sú rozdielne pohľady alebo citlivé miesta?	3-5 bodov
Chýbajúce hlasy	Koho skúsenosť ešte potrebujeme počuť?	1-4 body
Ďalší krok	Čo je realistické, primerané a komu to patrí?	1-3 kroky

Pri syntéze je užitočné porovnať vlastný výstup so slovenskou infografikou [Rozhovor v Duchu Svätom](#), ktorá zdôrazňuje zhody, odlišnosti, prekážky, nové otázky a spoločný krok.

Formáty a adaptácie

Metóda sa dá použiť offline, online aj hybridne, aj pri výučbe akejkoľvek témy. Každý formát potrebuje primerané tempo, veľkosť skupiny a jasný spôsob zápisu.

45-minútová jednoduchá verzia

Čas	Fáza	Výstup
0-5	Úvod, cieľ, otázka a dohoda	Skupina pozná rámec.
5-10	Ticho a osobná reflexia	Každý má krátku poznámku.
10-25	Prvé kolo zdieľania	Skúsenosti sú vypočuté.
25-28	Ticho	Doznenie a vnútorná pozornosť.
28-38	Rezonancie	Objavia sa spoločné témy.
38-45	Tri vety syntézy	Téma, otvorená otázka, ďalší krok.

Online

- pošlite otázku a pravidlá vopred,
- pracujte v malých skupinách,
- viditeľne merajte čas,
- vopred dohodnite nahrávanie,
- použite zdieľanú šablónu zápisu.

Hybrid

- najnáročnejší formát na rovnosť hlasov,
- online účastníci potrebujú vlastného strážcu priestoru,
- zvuk je dôležitejší než obraz,
- pri citlivej téme je lepšie skupiny oddeliť.

Realistický začiatok

Začnite 45-minútovým formátom v malej skupine. Po prvom stretnutí doplňte spätnú väzbu, upravte otázky a až potom rozširujte metodiku do väčších konzultácií.

Náročné momenty v skupine

Citlivá facilitácia počíta s tichom, nesúhlasom, únavou, dominanciou aj silnou emóciou. Dobrý proces tieto momenty pomenuje a dá im bezpečný rámec.

Moment	Čo sa deje	Intervencia facilitátora
Dominantný hlas	Jeden človek zaberá priestor alebo reaguje na každého.	Podakovať, pripomenúť čas a pozvať ďalšie hlasy.
Dlhé ticho	Skupina spracováva alebo nevie, čo sa od nej čaká.	Najprv ponechať ticho. Potom otázku zopakovať jednoduchšie.
Konflikt	Účastníci začínajú obhajovať pozície.	Vrátiť ich k skúsenosti: "Čo je za týmto pohľadom?"
Silná emócia	Objaví sa plač, hnev, zahanbenie alebo bolesť.	Spomaliť, podakovať za dôveru, nežiadať detaily, ponúknuť prestávku.
Únava	Skupina stráca pozornosť, príspevky sa opakujú.	Urobiť krátke ticho alebo prestávku, potom zúžiť otázku.
Nejasný výstup	Rozhovor bol bohatý, ale bez jasného ovocia.	Použiť tri otázky: čo sa opakovalo, čo zostáva otvorené, čo je ďalší krok?

PRI ODBOČENÍ

"Toto je dôležitá téma. Zapišeme ju ako otvorenú otázku a vrátime sa k hlavnej otázke dnešného stretnutia."

PRI TLAKU NA RIEŠENIE

"Skôr než vyberieme riešenie, skúsme ešte raz pomenovať, čo sme v skupine naozaj počuli."

Riziko

Ak facilitátor z citlivosti prestane držať hranice, bezpečie sa zníži. Hranice sú spôsobom, ako chrániť priestor pre všetkých.

Nahrávky, prepisy a AI spracovanie

AI môže pomôcť so štruktúrovaním prepisov a zápisov. Zodpovednosť za výstup zostáva na človeku, ktorý pozná kontext a chráni dôvernosť účastníkov.

1

Súhlas. Pred nahrávaním jasne povedzte, kto nahrávku použije a kedy sa zmaže.

2

Anonymita. Pred vložením do AI odstráňte mená, miesta a rozpoznateľné detaily.

3

Vernosť. AI nesmie dopĺňať význam, ktorý v prepise nie je.

4

Overenie. Syntézu skontrolujte proti originálu a označte neisté miesta.

Krátke pracovné prompty

1. Vyčistenie prepisu

Spracuj prepis bez zmeny významu. Oprav iba zjavné preklepy, rozdeľ text podľa hovoriacich a označ nezrozumiteľné miesta ako [nejasné]. Nepridávaj interpretáciu.

2. Synodálna syntéza

Z dodaného textu vytvor syntézu v častiach: čo sme počuli, čo sa opakovalo, rezonancie, napätia, chýbajúce hlasy, ďalší krok. Používaj iba informácie z textu.

3. Kontrola dôvernosti

Skontroluj text a označ miesta, kde by osoba alebo malá skupina mohla byť rozpoznateľná. Navrhni anonymizovanú formuláciu bez straty podstatného významu.

4. Audit vernosti

Porovnaj syntézu s prepisom. Označ: a) tvrdenia priamo podložené prepisom, b) zovšeobecnenia, c) miesta, kde syntéza pridáva význam, ktorý v prepise nie je.

5. Krátka spätná väzba účastníkom

Napiš stručný, pokojný súhrn pre účastníkov: ďakujeme, čo sa ukázalo, čo zostáva otvorené, aký bude ďalší krok. Bez mien a bez citlivých detailov.

6. Otázky pre ďalší krok

Na základe syntézy navrhni 5 otázok pre pokračovanie procesu. Otázky majú byť otvorené, konkrétne, nehodnotiace a použiteľné v malej skupine.

Pri tvorbe promptov pomáha jasná inštrukcia, oddelenie zadania od vstupného textu a následná kontrola výstupu. Pozri napríklad [zásady promptovania pre ChatGPT](#) a odporúčania pre presné zadania.

Jednostránková karta použitia

Táto strana zhrňa najmenšiu funkčnú verziu metodiky. Dá sa použiť ako príprava facilitátora pred stretnutím.

PRED STRETNUTÍM

- cieľ a hranice konzultácie,
- jedna hlavná otázka,
- roly facilitátor - zapisovateľ - hosťiteľ,
- informácia o dôvernosti,
- program a praktické pokyny vopred.

POČAS

- stíšenie alebo chvíľa pozornosti,
- osobná reflexia,
- prvé kolo bez reakcií,
- ticho,
- rezonancie,
- syntéza a ďalší krok.

PO STRETNUTÍ

- zápis bez mien,
- overenie syntézy,
- krátka spätná väzba účastníkom,
- spracovanie chýbajúcich hlasov,
- následný krok s jasnou zodpovednosťou.

Tri vety, ktoré majú po stretnutí zostať

- ✓ Počuli sme najmä...
- ✓ Otvorené zostáva...
- ✓ Ďalší primeraný krok je...

Možnosti rozšírenia

Tréning facilitátorov, krátky online kurz, kartičky s otázkami, interná šablóna zápisu, formačná séria pre farnosti, akademické tímy alebo pedagógov v inovačnom vzdelávaní.

ZÁVEREČNÝ SKRIPT

"Ďakujem za dôveru a pozornosť. Zápis spracujeme bez mien a vrátíme sa k vám so stručným súhrnom. Dnes si odnášame témy, ktoré sa opakovali, otázky, ktoré zostávajú otvorené, a jeden ďalší krok, ktorý je pre nás teraz primeraný."